

Om lærerrollen. Ekspertgruppas tanker (vel, vi får se)

Skolelederkonferansen, Hell, 10. feb. 2017

Thomas Dahl

Professor

(dvs. forsker og lærer i høyere utdanning)

Faggruppe for skoleutvikling og utdanningsledelse

NTNU

thomas.dahl@ntnu.no

Spenningsfeltet

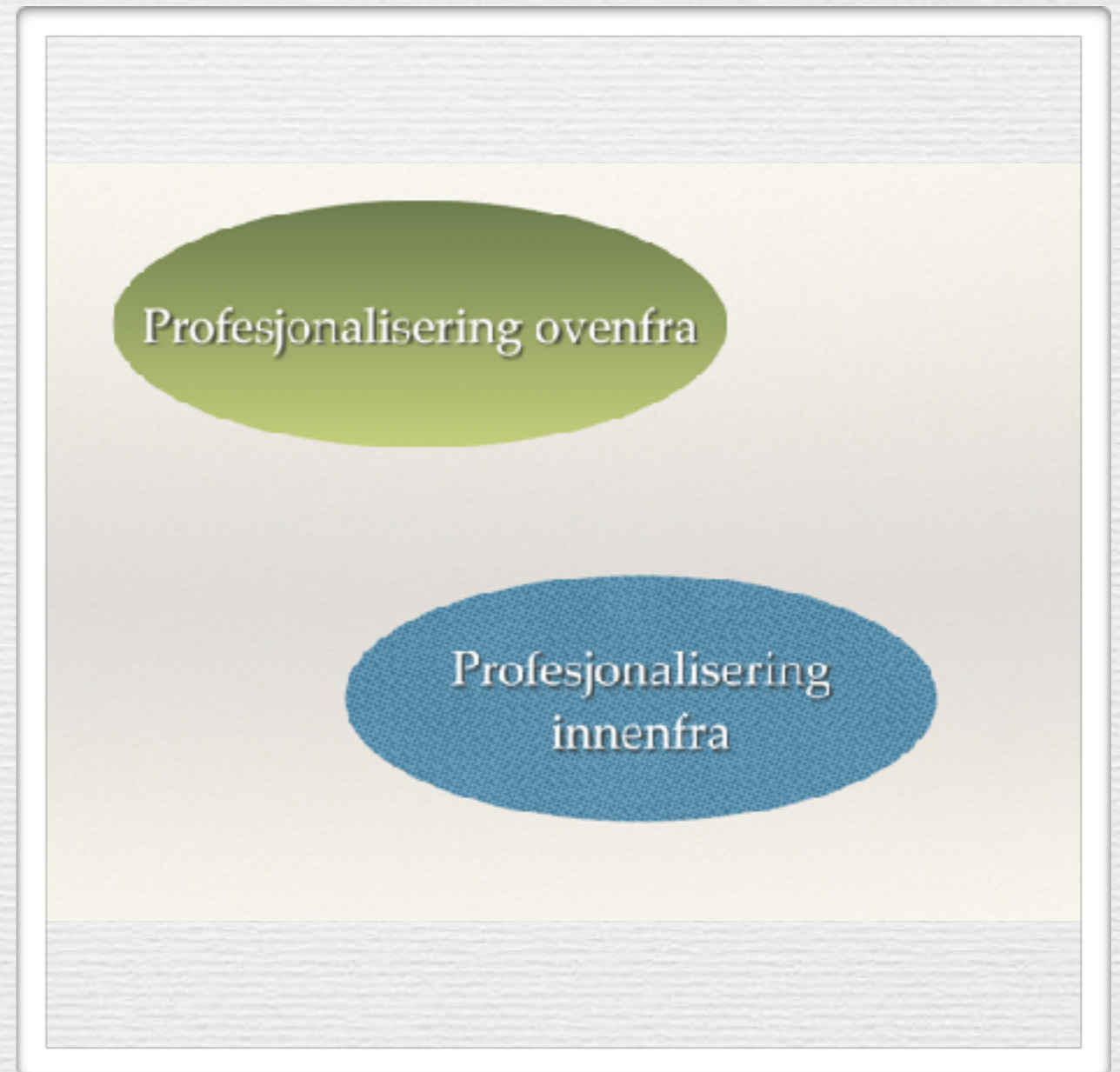
Profesjonalisering ovenfra

Profesjonalisering
innenfra

Spenninger i utdanningssektoren

- Forskjellig verdisyn
- Læringsorientering vs. prestasjonsorientering
- Syn på ledelse
- Bruk av fellestid
- Bedrifts-/virksomhetsmodell vs. sektormodell
- Undervisningsmetodikk

Spenningsfeltet

Profesjonalisering ovenfra

Profesjonsfellesskap

Profesjonalisering
innenfra

Profesjonelt felleskap

Anna Rogstad

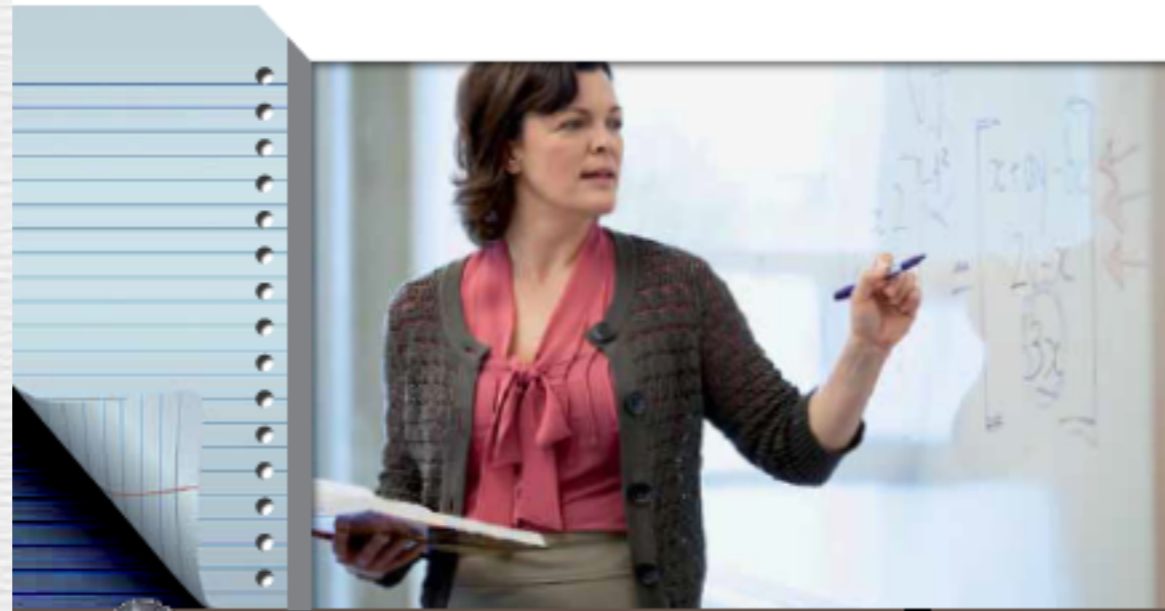
«Man blir dog aldrig en dygtig lærer uden at kjende ogsaa andres metoder, uden at høste ogsaa af andres erfaringer. Og jeg mener da ikke netop lærernes i næste klasseværelse eller det nyeste nyt for øieblikket paa skoleverdenens himmel, men jeg mener pædagogers erfaring gennem tidene. Med andre ord: Vi læser for lidet pædagogisk litteratur ved siden af vort arbeide i skolen, vi bygger for lidet paa andres indvundne erfaringer.»

Fra foredrag, 1905

TALIS
Supporting Teacher
Professionalism
INSIGHTS FROM TALIS 2013

TEACHING AND LEARNING INTERNATIONAL SURVEY

OECD on professionalism

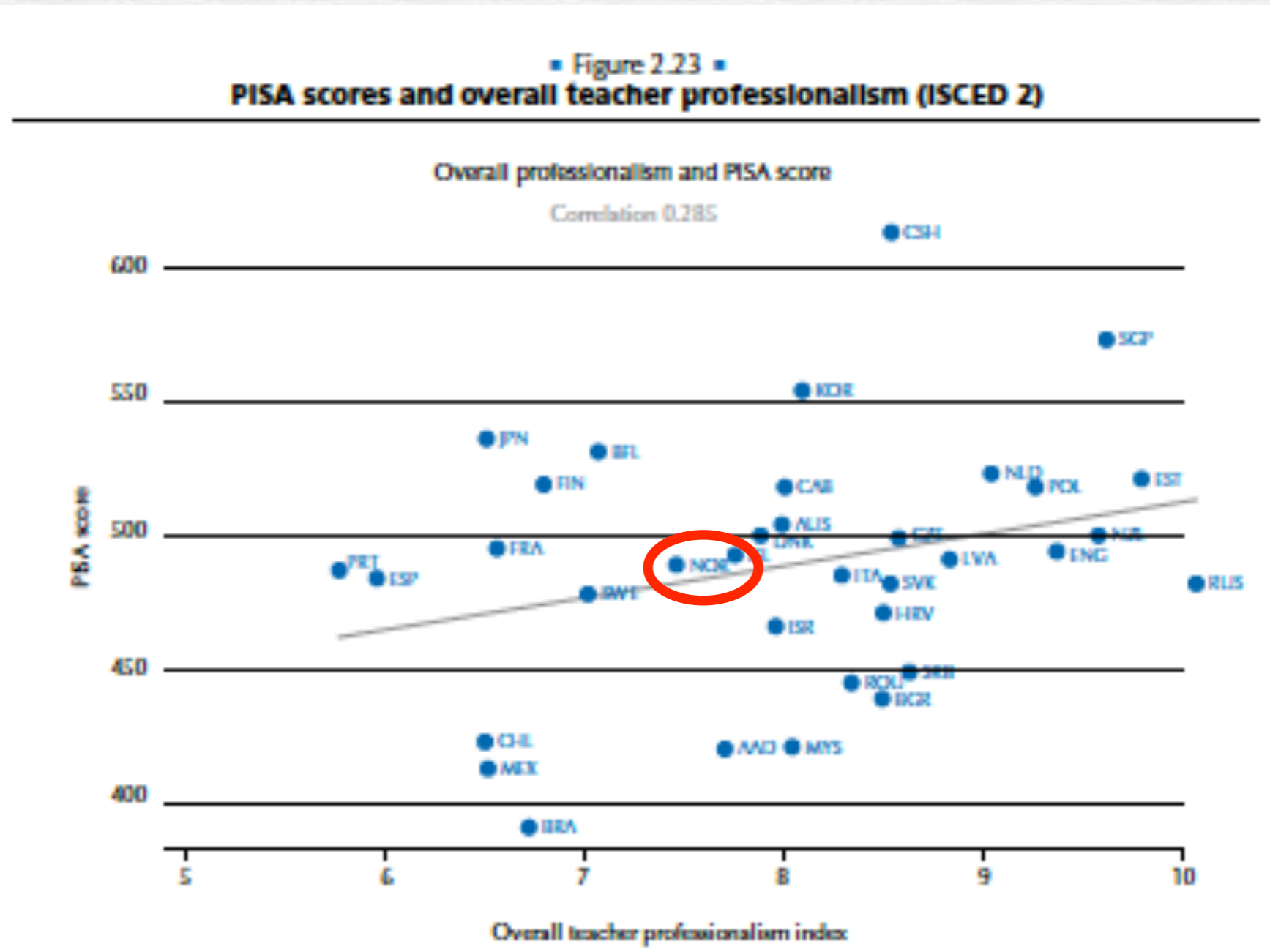
- Professional knowledge base (teacher level)
- Autonomous decision-making (school level)
- Peer Networks (teacher level)

Ny og gammel profesjonalitet

- gammel:
  - Lang utdanning
  - Autonomi
  - Monopol
  - Eget fagspråk
  - Vitenskapelig basert
  - Selv-regulerende
  - Felles forpliktelse for faglig oppdatering og utvikling
  - Kall/Forpliktelse
- ny:
  - «Professionalism is about the quality of practice» (Sockett, 1996)
  - Mode II of knowledge production/Stakeholder involvement

Ferdigheter og profesjonalisering

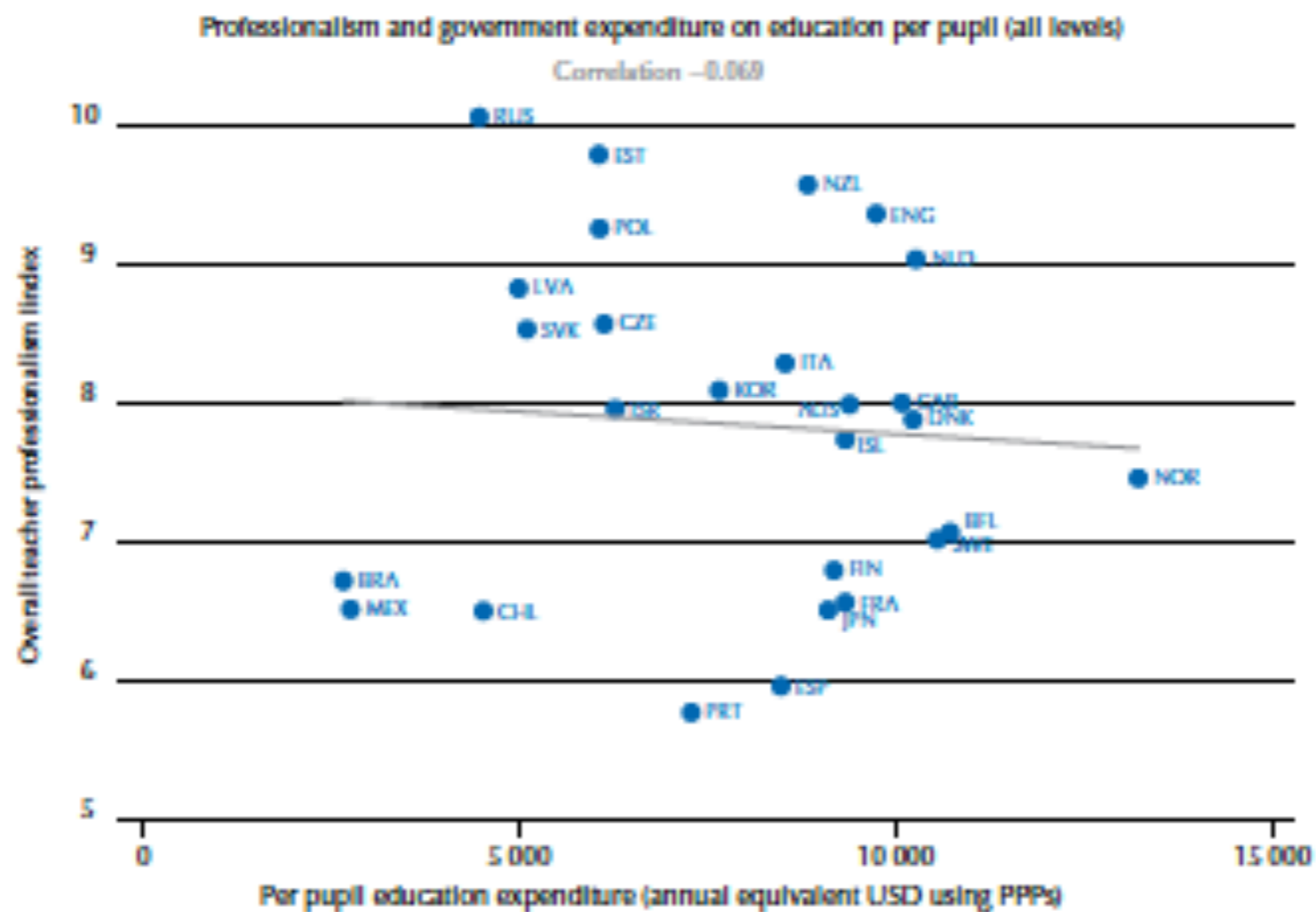

Source: OECD (2013), *Teaching and Learning International Survey (TALIS): 2013 complete database*, http://stats.oecd.org/index.aspx?datasource=talis_2013%20; OECD (2014), "PISA 2012 results in focus: What 15-year-olds know and what they can do with what they know", PISA, OECD Publishing, www.oecd.org/pisa/keyfindings/pisa-2012-results-overview.pdf.

Utgifter og profesjonalisering

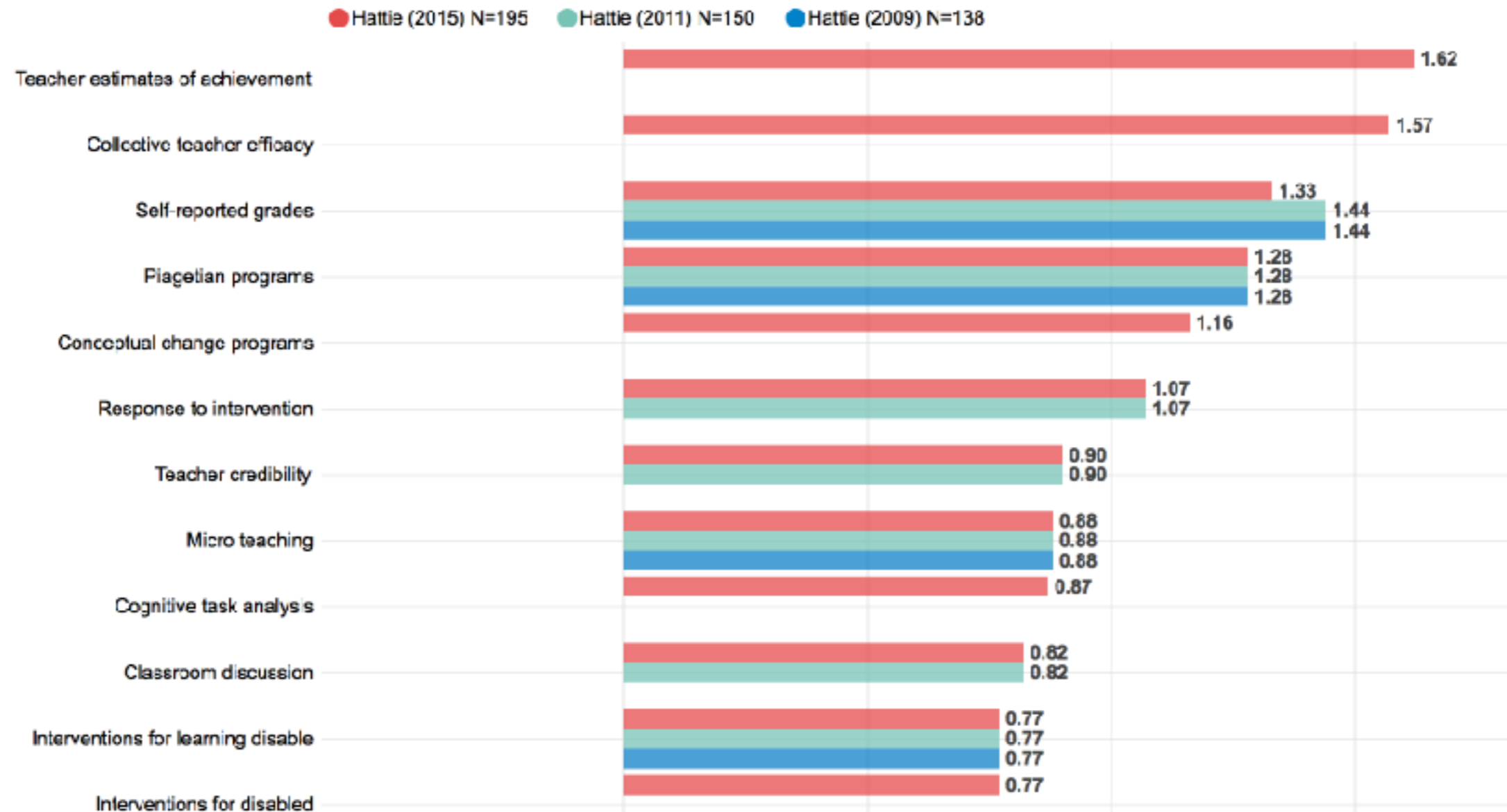
Figure 2.20
Education expenditure (per pupil) and overall teacher professionalism (ISCED 2)

Source: OECD (2013), *Teaching and Learning International Survey (TALIS): 2013 complete database*, http://stats.oecd.org/index.aspx?datasetcode=talis_2013%20; World Bank (The) (2015), *World Development Indicators 2015*, <http://data.worldbank.org/products/wdi>.

Hattie Ranking - Interactive Visualization

Just click on the legend to show/hide/compare effect sizes from different Visible Learning publications. The chart will be updated automatically.

- «Professional collaboration among teachers in the school is positively associated with student performance in science» (p. 43)
- «when principals show higher levels of educational leadership» (p. 45)
- «The most successful education systems ... ensure that [teachers] are constantly improving by participating in professional development activities» (p. 45)

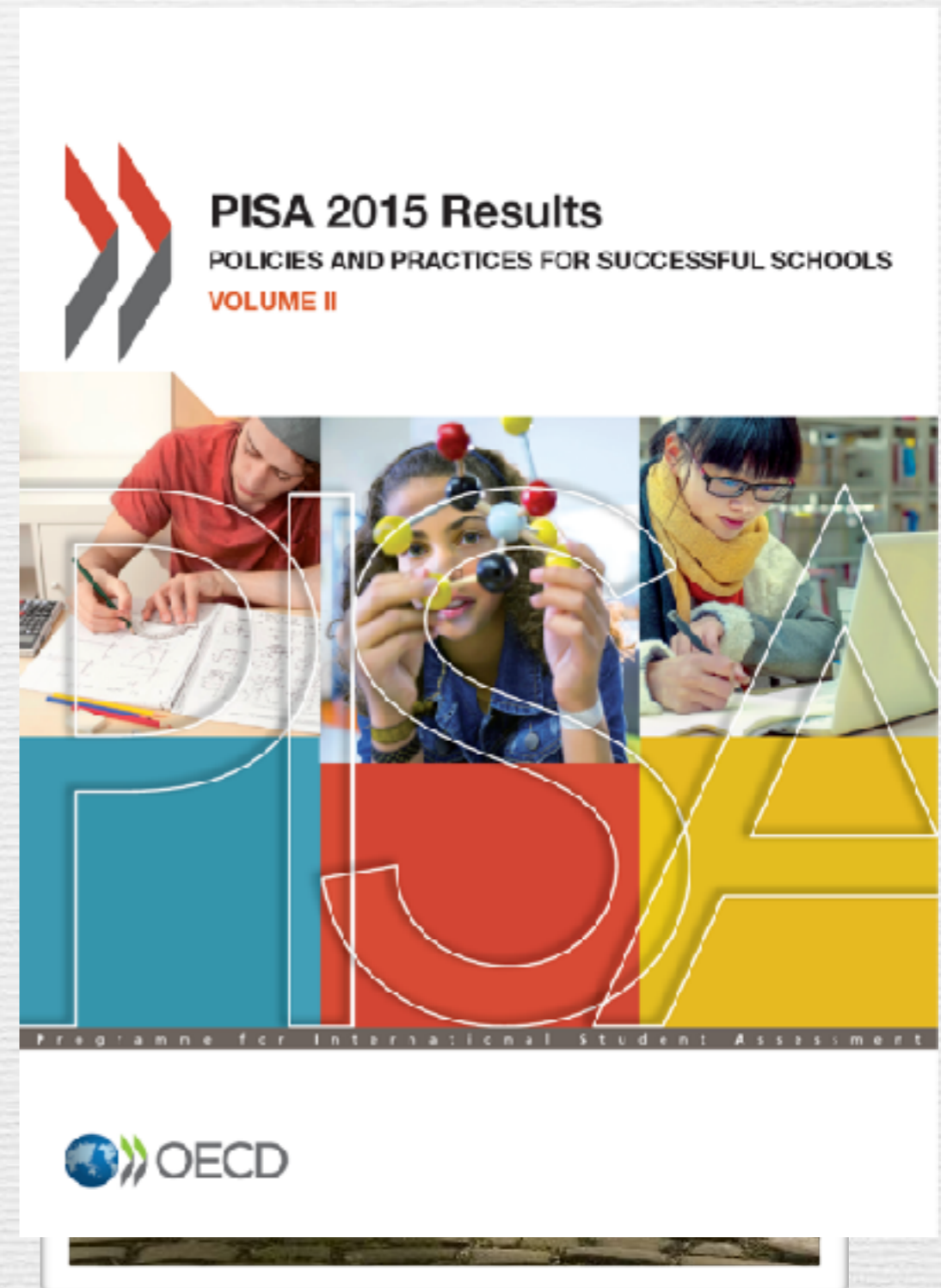
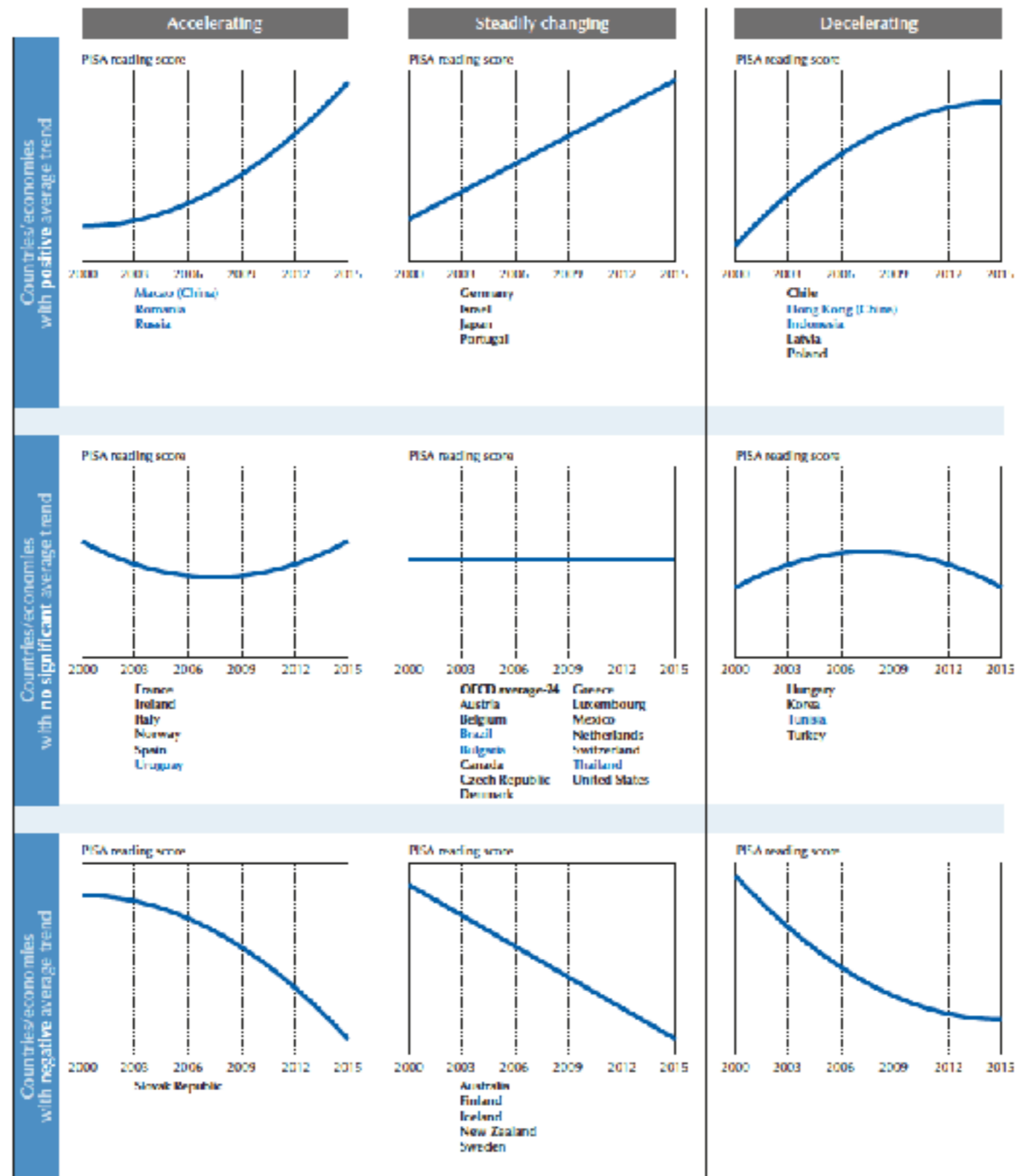

Figure I.4.6 ■ Curvilinear trajectories of average reading performance across PISA assessments
Rate of acceleration or deceleration in performance (quadratic term)

Note: Figures are for illustrative purposes only. Countries and economies are grouped according to the direction and significance of their average three-year trend and of their rate of acceleration (quadratic term).

Only countries and economies with data from five or six PISA assessments since PISA 2000 are included. OECD average-24 refers to the average of all OECD countries with valid data in all six assessments. Austria, Chile, Estonia, Israel, Luxembourg, the Netherlands, the Slovak Republic, Slovenia, Turkey, the United Kingdom and the United States are not included in this average.

Source: OECD, PISA 2015 Database, Table I.4.4a.

StatLink <http://dx.doi.org/10.1787/888933432552>

TRENDS IN INTERNATIONAL MATHEMATICS AND SCIENCE STUDY

TIMSS

TIMSS 2015 International Results in Mathematics

Ina V.S. Mullis
Michael O. Martin
Pierre Foy
Martin Hooper

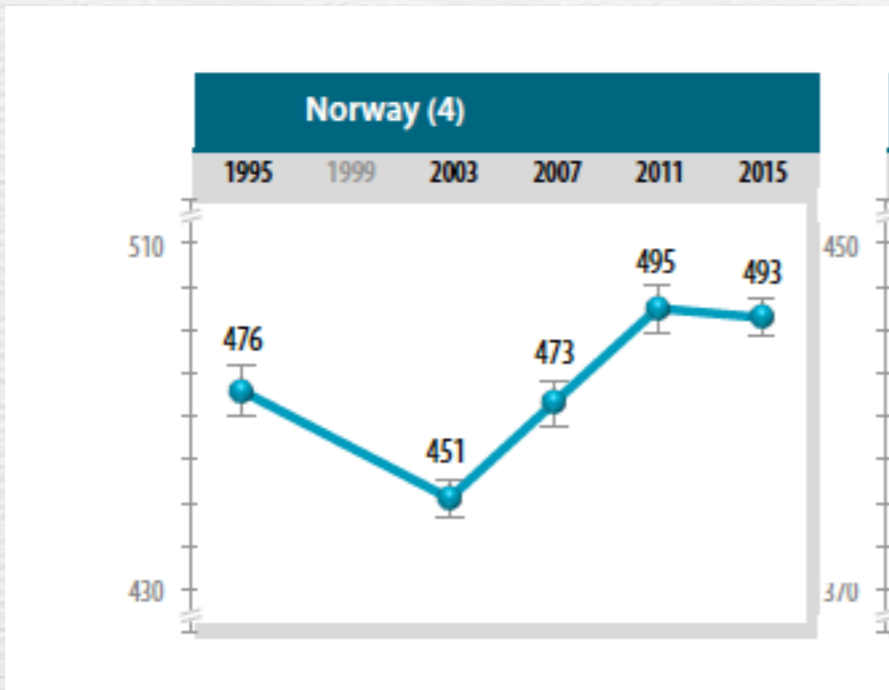
 IEA **TIMSS & PIRLS**
International Study Center
Lynch School of Education, Boston College

Exhibit 1.5: Trends in Mathematics Achievement^o

Displays changes in achievement for the countries and benchmarking participants that have comparable data from previous TIMSS assessments. The same scale is used for each country (10-point intervals), but the part of the scale shown differs according to each country's average achievement. The accompanying table (Exhibit 1.7) provides details, including statistical significance.

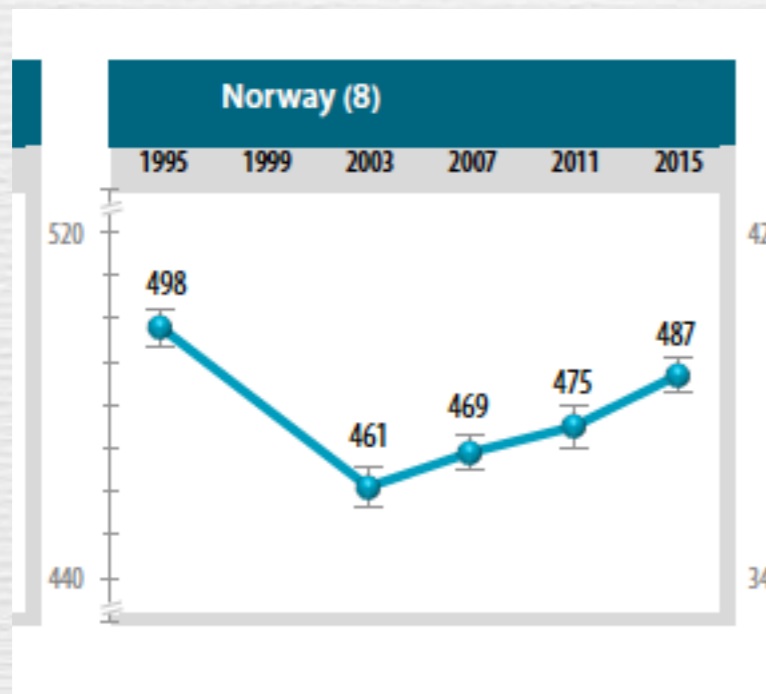
5

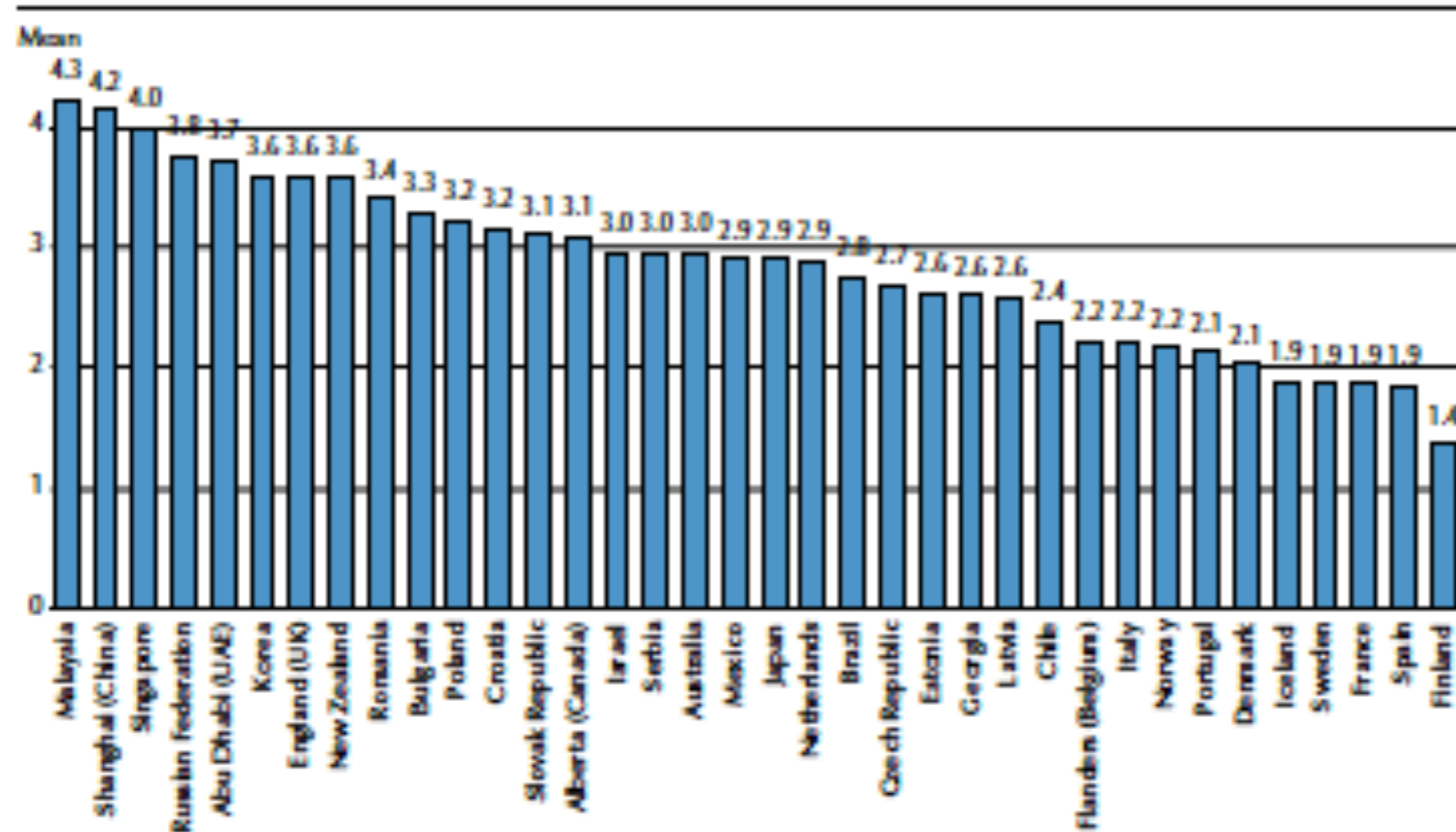
Exhibit 1.6: Trends in Mathematics Achievement

Displays changes in achievement for the countries and benchmarking participants that have comparable data from previous TIMSS assessments. The same scale is used for each country (10-point intervals), but the part of the scale shown differs according to each country's average achievement. The accompanying table (Exhibit 1.8) provides details, including statistical significance.

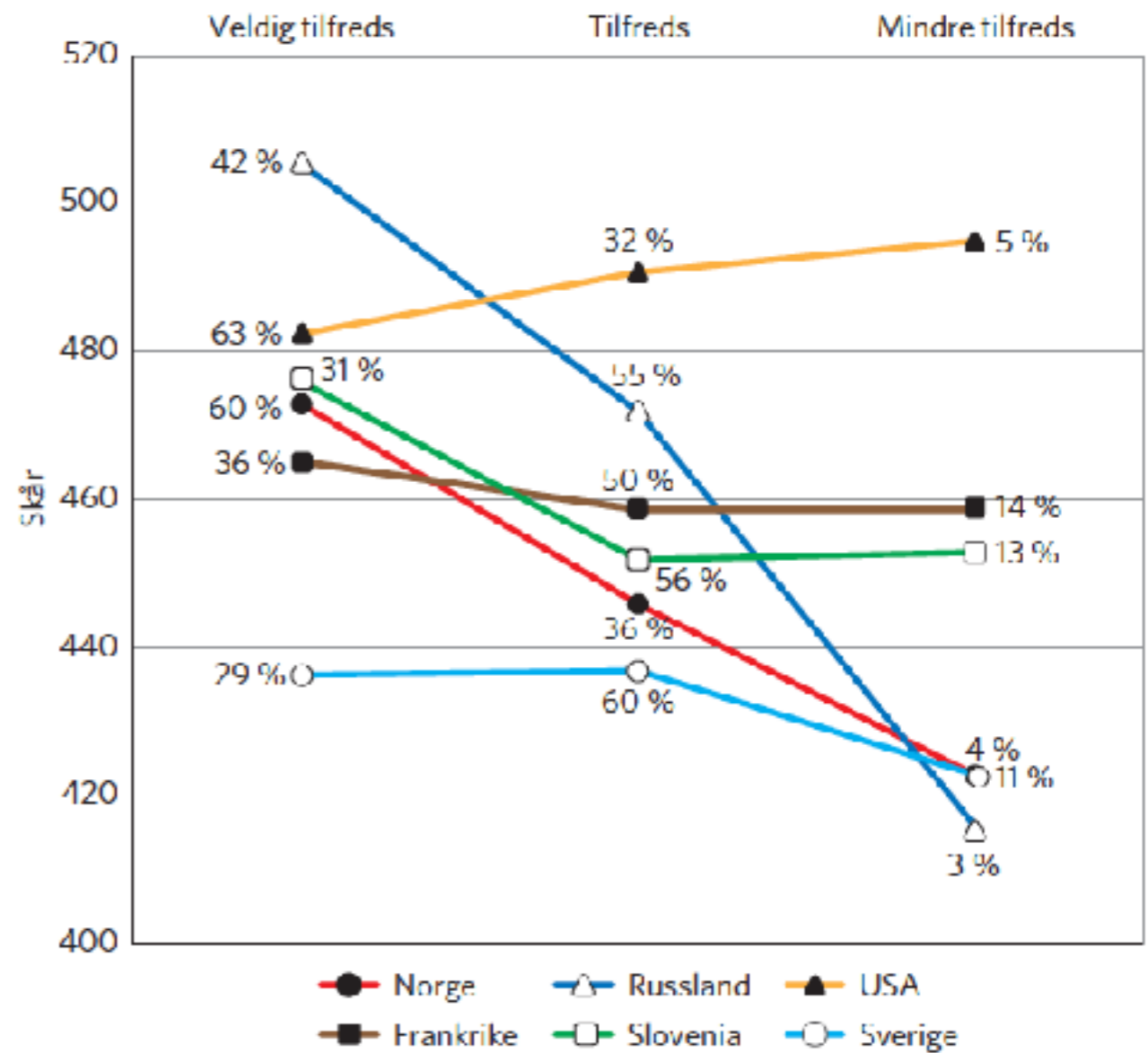
Fagfelleskap

■ Figure 2.8 ■
System averages on peer networks scale (ISCED 2)

Source: OECD (2013), *Teaching and Learning International Survey (TALIS): 2013 complete database*, http://stats.oecd.org/index.aspx?datasource=talis_2013%20.

Figur 5.8 Lærertilfredshet for matematikklærere i TIMSS Advanced 2015, utvalgte land.

LIV SISSEL GRØNMO OG ARNE HOLE

Tekstboks 5.2 Spørsmålene fra lærerspørreskjemaet som konstruert Lærertilfredshet er basert på.

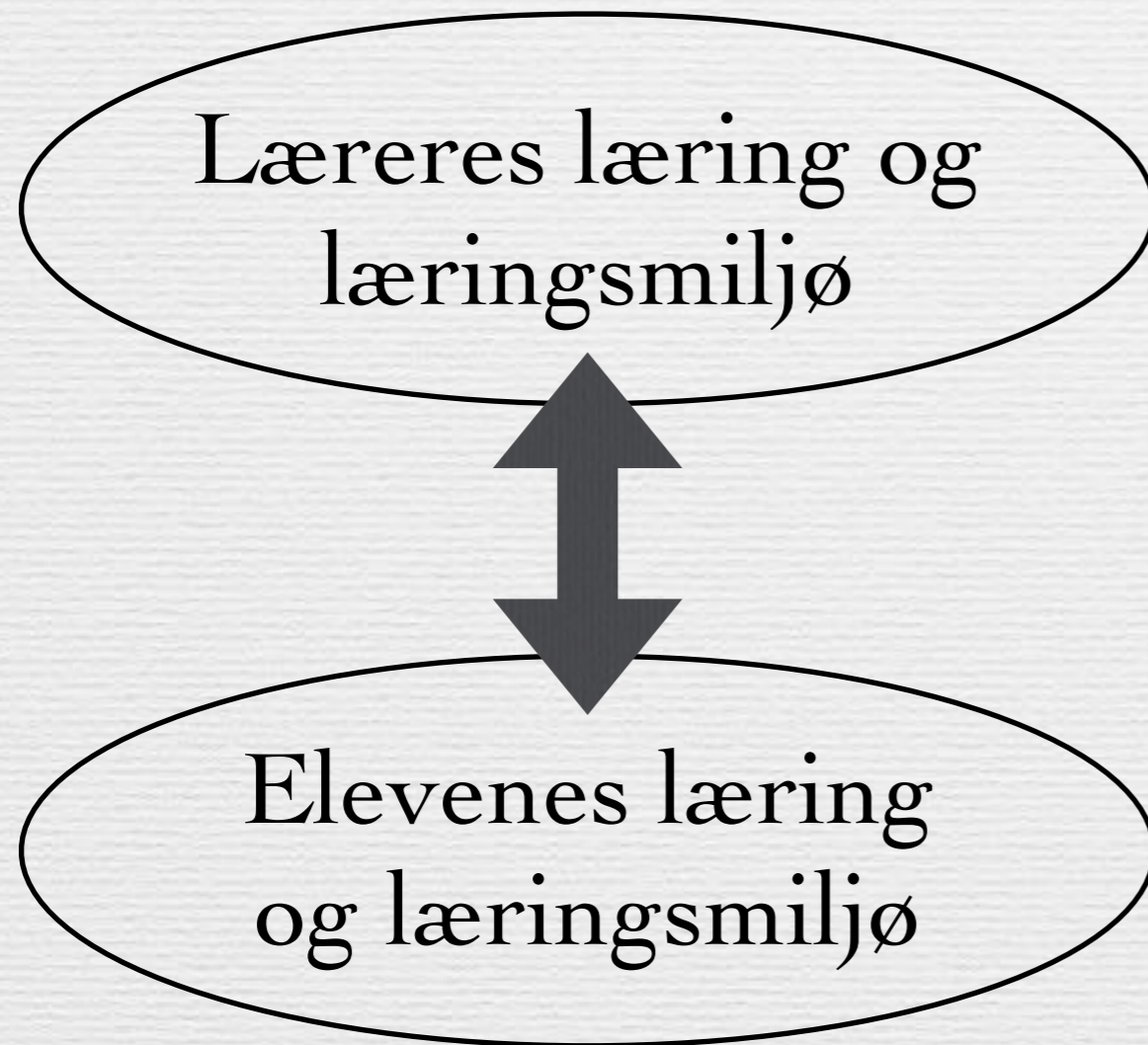
Hvor ofte opplever du dette som lærer?

- 1) Jeg er tilfreds med jobben min som lærer
- 2) Jeg er tilfreds med å være lærer på denne skolen
- 3) Jeg synes jobben min er svært meningsfull
- 4) Jeg føler entusiasme for jobben min
- 5) Arbeidet mitt inspirerer meg
- 6) Jeg er stolt av jobben jeg gjør
- 7) Jeg skal fortsette å jobbe som lærer så lenge jeg kan

Bemerkning: Lærerne som deltok i TIMSS Advanced, utgjør ikke et uavhengig utvalg, de er knyttet til populasjonen av elever. Se kapittel 7.

Läring i skolen

«Verksamhetskulturen påverkar alla som tar del av den, oberoende av om de är medvetna om dess betydelse och effekter eller inte. De vuxnas sätt att agera överförs till eleverna, som tillägnar sig skolans värden, attityder och vanor.»

Tid

	Danmark		Finland		Norge		Sverige	
	Gj.sn	St.av.	Gj.sn	St.av.	Gj.sn	St.av.	Gj.sn	St.av.
Undervisning, planlegging av undervisning, retting, samarbeid med andre lærere, deltakelse i personalmøter og på andre oppgaver som er krevd av deg i ditt arbeid på denne skolen	0,1	0,84	-0,6	1,049	0,0	0,999	0,3	0,92
Undervisning i løpet av siste fullstendige arbeidsuke	0,2	0,93	0,5	1,097	-0,5	0,874	-0,1	0,91
Individuell planlegging eller forberedelser til undervisning på skolen eller utenom	0,4	1,00	-0,5	0,863	0,0	0,925	0,0	1,00
Samarbeid og samtaler med kolleger ved skolen	0,1	1,03	-0,6	0,727	0,1	0,882	0,2	1,06
Karaktersetting og retting av elevarbeider	-0,2	0,83	-0,3	0,869	0,3	1,173	0,2	0,99
Oppfølging av elever (elevveiledning, rådgivning,	-0,2	0,91	-0,4	0,749	0,1	1,043	0,3	1,05
Deltakelse i ledelse av skolen	0,0	1,02	-0,2	0,605	0,1	1,230	0,1	0,96
Generelle administrative oppgaver (administrative oppgaver, papirarbeid og annet kontorarbeid som du utfører som en del av lærerjobben)	-0,3	0,74	-0,6	0,523	0,0	0,875	0,6	1,18
Kommunikasjon og samarbeid med foreldre	0,1	1,20	-0,2	0,655	-0,1	1,046	0,1	0,93
Deltakelse i oppgaver utenom skolen (idrett og kulturelle aktiviteter etter skoletid)	0,1	1,15	-0,1	0,919	0,1	1,137	-0,1	0,77

- Stor variasjon mellom skolene i bruk av tidsressurser, også i samme kommune.
- Fjerdedelen av skolen som bruker minst tid, bruker 10 % av arbeidstiden til møter og planlegging
- Fjerdedelen som bruker mest tid, bruker 30 % til møter og planlegging

**HVEM EIER
SKOLEN?**

Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova).

Dato

17.07.1998 nr. 61 Gjelder fra: 01.10.2003 til: 01.01.2004 HISTORISK VERSJON

§ 13-10. *Ansvarsomfang*

Kommunen/fylkeskommunen og skoleeigaren for privat skole etter § 2-12 har ansvaret for at krava i opplæringslova og forskriftene til lova blir oppfylte, under dette å stille til disposisjon dei ressursane som er nødvendige for at krava skal kunne oppfyllas

§ 13-1. *Plikt for kommunen til å sørge for grunnskoleopplæring og spesialpedagogisk hjelp*

Kommunen skal oppfylle retten til grunnskoleopplæring og spesialpedagogisk hjelp etter denne lova for alle som er busette i kommunen. Ansvaret gjeld ikkje elevar og andre som fylkeskommunen har ansvaret for etter §§ 13-2 og 13-3 a.

Departementet¹ gir forskrifter eller pålegg i enkelttilfelle² om kven som skal reknast som busett i kommunen, og om refusjon av utgifter som andre kommunar har til grunnskoleopplæring.

Offentlege grunnskolar skal vere kommunale. I særlege tilfelle kan staten eller fylkeskommunen drive grunnskolar. Fylkeskommunen må ha godkjenning frå departementet.¹

Kommunen skal ha skolefagleg kompetanse i kommuneadministrasjonen over skolenivået.

Ot.prp. nr. 57 (2004–2005) Om lov om endringar i opplæringslova og friskolelova

I høringsutkastet gav departementet uttrykk for at formuleringa i opplæringslova § 10–8 er noko svak når det gjeld den plikta skoleeigarane har til å sørgje for tilstrekkeleg og kontinuerleg kompetanseutvikling. Departementet meinte at det bør vere heilt klart at ansvaret for nødvendig samla kompetanseutvikling må liggje på skoleeigarane. Ut frå dette foreslo departementet ei endring i opplæringslova § 10–8, slik at det ansvaret skoleeigarane har for kompetanseutvikling i eigne verksemdar, kjem tydelegare fram. Det vart foreslått ei tilsvarande føresegn i friskolelova.

Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova).

Dato

17.07.1998 nr. 61 Gjelder fra: 01.07.2006 til: 01.01.2007 HISTORISK VERSJON

§ 13-10. Ansvarsomfang

0
1
Kommunen/fylkeskommunen¹ og skoleeigaren for privat skole etter § 2-12 har ansvaret for at krava i opplæringslova og forskriftene til lova blir oppfylte, under dette å stille til disposisjon dei ressursane som er nødvendige for at krava skal kunne oppfyllest.

Kommunen/fylkeskommunen og skoleeigaren for privat skole etter § 2-12 skal ha eit forsvarleg system for vurdering av om krava i opplæringslova og forskriftene til lova blir oppfylte. Kommunen/fylkeskommunen og skoleeigaren for privat skole etter § 2-12 skal ha eit forsvarleg system for å følgje opp resultata frå desse vurderingane og nasjonale kvalitetsvurderingar som departementet gjennomfører med heimel i § 14-1 fjerde ledd.

§ 10-8. *Kompetanseutvikling*

Skoleeigaren har ansvar for å ha riktig og nødvendig kompetanse i verksemda. Skoleeigaren skal ha eit system som gir undervisningspersonale, skoleleiarar og personale med sær oppgåver i skoleverket høve til nødvendig kompetanseutvikling, med sikte på å fornye og utvide den faglege og pedagogiske kunnskapen og å halde seg orienterte om og vere på høgde med utviklinga i skolen og samfunnet.

**Keine Experimente!
Konrad Adenauer** **CDU**